

javaslat a
„magyar akácméz”
Hungarikumok Gyűjteményébe történő felvételéhez

Készítették:

- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara,
- Országos Magyar Méhészeti Egyesület,
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége,
- Országos Erdészeti Egyesület,
- Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség,
- Nemzeti Agrárkutató és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet,
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetsége,
- Alföldi Erdőkért Egyesület,
- Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar,
- Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara,
- Nyugat- magyarországi Egyetem Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kara,
- Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kara
- Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács
- Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
- Nemzeti Biomassza Egyesület
- Magyar Professzionális Méhészek Egyesülete
- Szarvas Város Önkormányzata
- Glattfelder Béla európai parlamenti képviselő

Budapest, 2014. március 25.

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (képviseli: Gyórfy Balázs, elnök),
- Országos Magyar Méhészeti Egyesület (képviseli: Mészáros László, elnök),
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (képviseli: Luzsi József, elnök),
- Országos Erdészeti Egyesület (képviseli: Zambó Péter, elnök),
- Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség (képviseli: dr. Jung László, elnök),
- Nemzeti Agrárkutatói és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet (képviseli: Dr. Borovics Attila, mb. igazgató),
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetsége (képviseli: Jakab István, elnök),
- Alföldi Erdőkért Egyesület (képviseli: Sódar Pál, elnök),
- Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar (képviseli: Dr. Gyuricza Csaba, dékán),
- Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara (képviseli: Prof. Dr. Lakatos Ferenc, dékán),
- Nyugat- magyarországi Egyetem Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kara (képviseli: Dr. Alpár Tibor, dékán),
- Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kara (képviseli: Prof. Dr. Habil. Komlósi István)
- Erdészeti Szaporítóanyag TermékTanács (képviseli: Kárpáti Béla, elnök)
- Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (képviseli: Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid, főigazgató)
- Nemzeti Biomassza Egyesület (képviseli: dr. Jung László, elnök)
- Magyar Professzionális Méhészek Egyesülete (képviseli: Bezzeg László, elnök)
- Szarvas Város Önkormányzata (képviseli: Babák Mihály, polgármester és
- Glattfelder Béla európai parlamenti képviselő

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

MAGYAR AKÁCMÉZ

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet
- ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport
- természeti környezet   turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése

MAGYAR ÉRTÉKTÁR

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A) EGYEDI JELLEMZŐK

Az akácfa a növény talajjal szembeni igénytelensége, gyors növekedése és sokrétű felhasználhatósága tette hazánk egyik legkedveltebb fafajává. Az akác magyarországi területe 463 ezer hektárra tehető, mely hazánk összes erdőterületének 24 %-át teszi ki, ezzel a legnagyobb területfoglalású fafajunk. Európa akácerdőinek több mint a fele hazánkban található.

A magyar akácméz világos, lágy, kevésbé savas, akácvirág illatú méz. A csaknem színtelentől az enyhén sárgásig terjed az színárnyalata. Magas cukortartalma miatt nem kristályosodik, évekig folyékony marad. Nagyon kevés virágport tartalmaz.

A Magyarországon termelt akácméz különleges minősége ismert. Fogyasztása minden formában lehetséges önmagában, kenyérrel-vajjal, teában, sütés-főzéshez, müzli alkotórészként stb. Íze nem karakteres, emiatt fogyasztása a mézzel ismerkedők számára ajánlható. Az akácvirágból készült tea mellett az akácméz is ajánlott a gyomorsav-túltermelés miatt bekövetkező emésztési zavarok oldására.

B) TÖRTÉNET

Magyarország területén már jóval a honfoglalás előtt foglalkoztak méhészettel. Már Hérodotosz említést tesz arról, hogy az Iszter (Duna) mellékén lakó trákok méheket tenyésztettek ie. 500 körül, vagyis 2600 évvel ezelőtt. A Kárpátoktól az Al-Dunáig elterülő óriási erdők jó méhlegelőt biztosítottak ehhez.

A honfoglaló magyarok is minden bizonnyal ismerték a méhészetet. Erre utal a finnugor alapnyelvből származó méh és méz szavunk. László Gyula történész arról ír, hogy az osztjások élő fákat faragtak meg a méhcsaládok számára. Kétségtelen, hogy első királyaink alatt a méhészetet elterjedten gyakorolták hazánkban és ez nem történhetett előzmények nélkül, egyik pillanatról a másikra. Több korabeli helységnév tanúskodik erről: Méhes, Méhlő, Méhkerék, Méhész, Mézadó, Födemes. Kolostoraink, apátságaink az Árpádok korában már nagyban méhészkedtek. A méhészet első oktatói a papok voltak. Méhészeti tudásukat feltehetőleg a római íróktól (Plinius, Vergilius, Varro, Collumella) tanulták. Az emberek a méhészkedés útján jutottak az akkori egyetlen édesítőanyag, a méz birtokába és a világitáshoz szükséges viaszt és a méhészkedés révén teremtették elő.

A méhészet terjedésével új foglalkozások keletkeztek: viasziparos, mézsörkészítő, mézesbábsütő. Ezek a tevékenységek olyan jól jövedelmeztek, hogy a későbbiekben külön iparággá fejlődtek. A magyar méz, a méhviasz, a mézsör és a mézes tészta a középkortól napjainkig mindig jó hírnévnek örvendett. A viaszipar már a kezdet kezdetén kifejlődött. Jelentős viaszmenyiség kellett az okiratok pecsétjeire.

Az akác Észak-Amerika jellegzetes, igen kiterjedt területen élő fája, amelyet a párizsi botanikus kert akkori igazgatója, Jean Robin telepített meg Európában. Az akác a rendszertani nevét tőle örökölte, ez a *Robinia pseudoacacia*. Magyarországon 1710-ben ültették először Erdődy gróf pozsonyi kertjében. Az ültetését később nemcsak központilag szorgalmazták, hanem földbirtokosok és honoráciorok – köztük Tessedik Sámuel – is példamutatónan terjesztették. A század végén szórványosan már falvakban is díszlett, de valóban nagymértékű elterjedése a következő századra esett, amikor a Duna–Tisza közti futóhomok megkötésének, majd az Alföld-fásítás egyik legfontosabb növénye lett.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában Mária Terézia ismerte fel annak szükségességét, hogy a méhészetet támogatni kell. 1776-ban rendeletet adott ki, hogy a kezdő méhészeknek, s tíz kasnál többel méhészkedőknek ne kelljen adót fizetniük. 1770-ben Bécsben méhészeti főiskolát alapított és támogatta a méhészet fejlesztését. Ezzel a rendeletével elérte a méhészet fejlődését, s 1797-ben Keszthelyen Georgikonban kötelezővé tették a méhészeti tevékenység oktatását.

Az akácról, az 1896-ban megjelent Báró Ambrózy Béla „A Mész” című könyvében is ekképpen nyilatkozik: „Magyarország legfontosabb mézelő növénye, gyorsan növő fája igen értékes, szaporítása kivált az Alföldön fontos gazdasági érdek. Fajtái, főképp a fehér virágú, mézet és virágport adnak”. Május–júniusban az alföldi pusztaság akácerdőit fehér virágáradat borítja. Ahogy Ady Endre mondja: „Méhcsék dongnak, zsongnak a sugárszötte levegőben; repülnek azután a bódító, édes illat után.” Aminek meg is van az eredménye, egy hektár akácerdő évi fahozamát még további – feleannyi – értékkel növelheti a mézhozama. A XX. században, a fajfajta folyamatos terjedésével, növekedett az éves akácméz mennyisége Magyarországon.

A rendszerváltozás óta eltelt időszakban, Magyarország átlagos éves akácméz termése 10-12 ezer tonna. Magyarország európai uniós csatlakozását követően, a hazai méhészek számára elérhetővé vált a Magyar Méhészeti Nemzeti Program, mely a méhészeti tevékenység végzéséhez szükséges eszközök és technológiai fejlesztésekhez nyújt anyagi segítséget.

5. Indoklás a Hungarikumok Gyűjteményébe történő felvétel mellett

Magyarországot gazdaságilag és történelmileg is a világ legnagyobb méztermelő országai között tartják számon. Hazánknak napjainkban az európai unión belüli mézkereskedelemben kb. 40 %-os részesedése van. A legexportképesebb mézünk, az akácméz.

Ezeket a kiemelkedő eredményeket az Európai Unión belül egyedülálló területnagysággal valamint tiszta állományú erdőkkel rendelkező magyar akácnak köszönhetjük. A magyar akácméz megkülönböztető minőségi jellemzőinek titka továbbá az akác hazánk éghajlatához való alkalmazkodó képessége (a '70-es években több mint 50féle hazai akác fajtával végeztek kísérleteket (pl.: zalai, kiskunsági, nyírségi)). Magyarország büszkélkedhet a világ egyetlen, méhészeti célra nemesített akác fajtájával a „rózsaszín AC” akáccal, mely kétszeres nektárhozammal és hosszabb virágzási bír a kommersz fehér akáchoz képest.

Az EU mintegy 300 ezer tonnás méz fogyasztásának 15-20 %-a akácmézből származik, amely évente ~ 45-60 ezer tonna akácmézet jelent.

Magyarországon évente átlagosan 22-24 ezer tonna méz terem, melynek kb. 50 %-a akácméz. Az elmúlt évtizedben ez éves átlagban 10 ezer tonna akácmézet jelentett – ez jó évben elérheti a 15 ezer tonnát is. Az akácméz kiváló minősége miatt, évtizedek óta keresett exportcikk, a fő célországok Németország, Franciaország, Olaszország és az Egyesült Királyság. A világ mézpiacán az akácmézek közül legkeresettebb márkánév, a "MAGYAR AKÁCMÉZ", melyre joggal büszkék lehetünk.

Magyarország által megtermelt akácméz mennyiség meghaladja Románia (4 ezer tonna), Bulgária (2 ezer tonna), Szlovákia 1500 tonna), Olaszország és Franciaország együttes éves összes akácméztermését. Ez utóbbi tagállamok által termelt akácméz az adott országok belső piacán kerül felhasználásra, ezáltal nem jelenik meg az EU belső piacon. A kereslet és a kínálat között fennálló különbséget egyrészt a magyar akácméz minőségétől jelentősen elmaradó kínai importméz (átlagosan 25 ezer tonna évente), másrészt az eladott magyar akácmézet javító mézkként felhasználó, az EU más tagállamaiban készített kevert méz fedezi. A fentiekből következik, hogy Európának elemi szüksége van a tiszta, kiváló minőségű magyar akácmézre, ezért a jövőben a termelésünket és a kivitelünket növelni kell majd. Ehhez méhészeinknek még több akácra lesz szüksége.

Az értékesítés kb. 12 milliárd Ft közvetlen árbevételt jelent a méhészek részére, ezzel is hozzájárulva a vidék népességmegtartó erejéhez. Magyarországon jelenleg valamivel több, mint 20 ezer regisztrált méhész van - család szinten ez kb. 80.000 főt jelent. A méhészek többsége akácméz előállításával foglalkozik.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

1. A méhlegelő (1975) – Keresztesi Béla, Halmágyi Levente
2. http://www.nebih.gov.hu/print/http://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/noveny_talajvedelmi_ig/szakteruletek/air/air_akg/egyeb/kevesebb_mez_romaniaban.html
<http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/92511/2/Nagyl.pdf>
3. <http://inforadio.hu/hir/belfold/hir-613179>
4. <https://sites.google.com/site/akacfaoszlop/akac-fa-jellemzoi>
5. <http://akac.lap.hu/>
6. <http://www.akaccsemete.hu/>
7. <http://naturportal.hu/gyogynovenyek/akacfa>
8. http://www.hazipatika.com/eletmod/fajdalomcsillapitas/cikkek/ahany_mez_annyi_josag/20080129153031
9. http://forestpress.hu/jie_hu/index.php?option=com_content&task=view&id=14081&Itemid=1
10. <http://www.erti.hu/hu/int%C3%A9zet/h%C3%ADrek/68-akac-a-nyirseg-aranyaq>
11. <http://www.agroline.hu/?q=node/91>
12. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://konyv-konyvek.hu/az_akac_novenyvedelme_toth_jozsef
13. http://www.agroinform.com/aktualis/517/Az_ak%C3%A1c_termeszt%C3%A9s-fejleszt%C3%A9s%C3%A9nek_biol%C3%B3giai_alapjai_%C3%A9s_gyakorlata.html
14. <http://en.wikipedia.org/wiki/Robinia>
15. http://www.hazipatika.com/receptek/recept/sult_akacvirag/147
16. <http://www.energyforest.eu/images/GYK-Akac-Technologia.pdf>
17. <http://www.pointernet.pds.hu/ujsgok/erdogazda/2002-ev/06/erdogazda-10.html>
18. http://www.mezogazdakiado.hu/termekek/konyvek/erdei_mehlegelo

19. <http://hu.scribd.com/doc/43071404/Orosi-Pal-Zoltan-Mehék-kozott-1of2>
20. <http://www.tuja.hu/kerteszeti-lexikon/akac.html>
21. <http://www.agraroldal.hu/fa-3.html>
22. <http://mek.oszk.hu/00500/00544/html/zarva/feherakac.htm>
23. http://gyogytea.hu/gyogyteak/egyedi-teak/feher-akacviragp://www.erdeszetilapok.hu/?page=arch_view&id=6158
24. http://novenytan.emk.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/emk/novenytan/novenytan/kiadvanyok/publikaciok/BD/Akac_NYME_EMK_2005.pdf
25. http://erdeszetilapok.oszk.hu/00176/pdf/EL_1955_01_018-025.pdf
26. http://www.erdeszetilapok.hu/?page=arch_view&id=21334
27. <http://meheszet.hu/hu/irasok/allattenyesztes/akacviragzas-2012>
28. <http://www.felsofokon.hu/utlilapum/2012/05/02/kepirashat-az-akacas>
29. http://video.xfree.hu/i/videotar.tvn?SID=&sorted=&kat=3&video_search=fekete%20istv%E1n%20ak%E1cfa
30. <http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/12723/magyar-notak/akacos-ut-zeneszoveg.html>
31. <http://www.kislexikon.hu/akac-mezga.html>
32. <http://cuccos.com/hobby/index.php?op=dyncont&contid=381>
33. http://www.emergia.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=118
34. <http://www.nyf.hu/others/html/kornyezettud/megujulo/Biomassza/Biomassza.html>
35. http://novenytan.emk.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/emk/novenytan/novenytan/kiadvanyok/publikaciok/BD/Akac_NYME_EMK_2005.pdf

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: <http://omme.hu/mezinfo>

Az akácmézre vonatkozó minden történeti, tudományos, környezeti, egészségügyi, fogyasztóvédelmi, gazdasági információ ezen a honlapon megtalálható.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja: Ezeket a csatolt DVD tartalmazza.
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek: Ezeket a csatolt DVD tartalmazza. A "magyar akácméz" hungarikummá nyilvánítási eljárásával párhuzamosan, attól függetlenül, ifj. Pályi Zoltán nyírségi erdőmérnök elektronikus petíciót (http://www.peticiok.com/akac_hungarikum) kezdeményezett, hogy "A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) méze és a fájából készült erdészeti termékek legyenek hungarikumok!". A mai napig már több mint 70 ezer aláírás gyűlt össze.
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: LÁSD az Ágazati Értéktárba történő felvételhez benyújtott anyaghoz csatolt hozzájáruló nyilatkozatot.